

Довідка
про творчий внесок у роботу
«Наукове обґрунтування стійкості природно-техногенних масивів
при розробці залізорудних родовищ»
Петльованого Михайла Володимировича –
доцента кафедри гірничої інженерії та освіти
НТУ «Дніпровська політехніка»

Протягом виконання роботи працював спочатку асистентом, а потім доцентом кафедри гірничої інженерії та освіти НТУ «Дніпровська політехніка».

Претендентом сформульовано мету та основну ідею роботи, виконано структурно-логічне формування наукової роботи.

Творчим внеском у рамках поданої роботи безпосередньо є аналіз і узагальнення літературних та інформаційних джерел щодо сучасних тенденцій і перспектив розвитку гірничорудної галузі як важкої складової економіки України. Проаналізовано ефективність застосування прогресивних систем підземної розробки залізорудних родовищ із закладанням виробленого простору твердіючими закладними сумішами. Сформульовано проблему й узагальнено наслідки зниження стійкості штучно-зведеніх техногенних закладних масивів у підземному просторі й вплив цих явищ на показники видобутку залізних руд.

Розроблено експериментальну програму та проведено дослідження властивостей і параметрів закладних сумішей на основі тонкодисперсних в'яжучих речовин; розроблено методики та проведено фізико-хімічні дослідження компонентів закладних сумішей і формування структури закладних масивів, змінених тонкодисперсними в'яжучими речовинами; розроблено методику чисельного моделювання та виконано розрахунки напруженого стану закладного масиву; досліджено характер зміни геологічної будови рудного покладу й вміщуючих порід, встановлено ступінь їх впливу на показники видобутку руди. Розроблено технологічну схему приготування й формування стійкого різноміцнісного за висотою закладного масиву під впливом тонкодисперсного в'яжучого комбінованого матеріалу у виробленому просторі, що підвищує стійкість штучних ціликів при зменшенні витрат.

Отримані автором основні наукові-практичні результати та їх новизна полягають в наступному:

– вперше виявлено кількісний взаємозв'язок величини та інтенсивності обвалень вміщуючих порід висячого боку зі зміною їх морфологічного складу, міцнісних характеристик, кута падіння та потужності рудного покладу;

– вперше встановлено граничне значення питомої поверхні часток доменного шлаку та вапняку у формуванні структури закладного масиву, вище якого його міцність не змінюється;

– виявлено нові стійкі форми структурних утворень у закладному масиві залежно від хімічного складу при різній питомій поверхні частинок шлаку та вапняку; це дозволяє кількісно визначати збільшення міцності твердіючого закладення при різних структурних формах;

– встановлено, що тренд зменшень напружень спрямовано на підвищення міцності штучного масиву на контурі його відслонення очисними роботами, причому змінення шару штучного масиву на 30% зменшує зону стискаючих напружень у два і більше разів у вертикальному та горизонтальному напрямках;

– науково обґрунтовано параметри технологічних схем приготування та формування стійкого різноміцнісного закладного масиву.

Отримані результати є підґрунтам для підвищення стійкості штучно-зведеніх техногенних масивів при камерних системах розробки залізорудних родовищ у складних гірничо-геологічних та гідрогеологічних умовах.

Публікації. Автором за темою роботи опубліковано 57 наукових праць, серед яких: колективна монографія, 14 статей у журналах, що індексуються міжнародними наукометричними базами даних Scopus та/або Web of Science; 22 статті у фахових виданнях; 20 статей і тез доповідей у матеріалах закордонних і вітчизняних конференцій.

h-індекс Гірша автора за Scopus – 9 (кількість посилань – 224).

h-індекс Гірша за Web of Science – 5 (кількість посилань – 69).

h-індекс Гірша за Google Scholar – 14 (кількість посилань – 572).

Автор роботи,

кандидат технічних наук

М.В. Петльований

Ректор

академік НАН України

Г.Г. Півняк

Довідка
про творчий внесок у роботу
«Наукове обґрунтування стійкості природно-техногенних масивів при
розробці залізорудних родовищ»
Шустова Олександра Олександровича –
доцента кафедри відкритих гірничих робіт
НТУ «Дніпровська політехніка»

Протягом виконання роботи займав посади молодшого, наукового, старшого наукового співробітника, асистента та доцента кафедри відкритих гірничих робіт НТУ «Дніпровська політехніка».

Претендент у рамках поданої роботи виконав аналіз особливостей сучасних технологій відкритої розробки залізорудних родовищ, розкрив сутність формування природних і техногенних масивів при розвитку гірничих робіт в залізорудних кар'єрах і визначив проблемні питання зниження їх стійкості.

Запропоновано методики визначення стійкості природних масивів в укосах бортів залізорудних кар'єрів і стійких параметрів укосів відвалів складованих кар'єрних порід, що є основою для дослідження механізму стійкості та розробки заходів запобігання розвитку небезпечних деформаційних процесів.

Автором отримано науково-практичні результати:

– визначено в результаті проведених досліджень геомеханічного стану породного відвалу залізорудного кар'єру характер розвитку зсувних деформаційних процесів і положення нестійких ділянок, де необхідне застосування спеціальних заходів з підвищення стійкості;

– надано кількісно-якісну оцінку геомеханічного стану відвалу пустих порід з визначенням зон концентрацій напружень і встановлено коефіцієнти стійкості після застосування різних варіантів технічних заходів щодо змінення зсувионебезпечних ділянок відвалу порід;

– встановлено залежність обсягу порід розкриву, що захищається від порушення при збільшенні кута укосу борту кар'єру зі зростанням його висоти;

– встановлено, що використання габіонних сітчастих виробів є економічно доцільним в умовах відкритої розробки родовищ на глибину до 1000 м за рахунок зменшення обсягу гірських порід порушеного масиву.

Обґрунтовано стійкі параметри укосів бортів глибоких кар'єрів і насипних техногенних відвалів кар'єрних порід. Розроблено технологічну схему відпрацювання глибокого родовища без вилучення порід розкриву на основі запропонованої альтернативної конструкції підпірної стінки з габіонних сітчастих виробів, що являє собою армогрунтovий насип. Визначено параметри та особливості будівництва призм привантаження для підвищення стійкості відвалів.

Публікації. Автором за темою роботи опубліковано 33 наукових та методичних праці, серед яких: навчальний посібник, 2 розділи закордонної монографії, 7 статей у журналах, що індексуються міжнародними

наукометричними базами даних Scopus та/або Web of Science; 10 фахових статей з переліку МОН України; стаття у закордонному журналі, 9 статей і тез доповідей у матеріалах закордонних та вітчизняних конференцій і 3 патенти на винахід.

Індекс Гірша претендента: за Scopus – 4 (кількість посилань – 31); за Web of Science – 1 (кількість посилань – 1); за Google Scholar – 7 (кількість посилань – 131).

Автор роботи,
кандидат технічних наук

О.О. Шустов

Ректор,
академік НАН України

Г.Г. Півняк

ЗАПОРІЗЬКИЙ ЗАЛІЗОРУДНИЙ КОМБІНАТ

29.01.2020

№ 01/242

Комітет з Державних премій
України в галузі науки і
техніки

Довідка
про творчий внесок у роботу
«Наукове обґрунтування стійкості природно-техногенних масивів при
розробці залізорудних родовищ»
заступника начальника дільниці гірничопроходницьких робіт №3
шахти «Проходницька» ПрАТ «Запорізький залізорудний комбінат»
Зубка Сергія Андрійовича

Зубко Сергій Андрійович під час виконання наукової роботи обіймав посади начальника дільниці гірничопроходницьких робіт №4 шахти «Експлуатаційна», заступника начальника дільниці гірничопроходницьких робіт №3 шахти «Проходницька» ПрАТ «Запорізький залізорудний комбінат».

Особистий творчий внесок Зубка С.А. в роботу:

Зубком С.А. з врахуванням літературних та інформаційних джерел проведено аналіз та оцінку запасів залізних руд в надрах України, перспективність їх подальшої промислової розробки. Виконано аналіз ефективності застосування прогресивних технологій розробки залізорудних родовищ підземним способом та узагальнено наслідки зниження стійкості природно-техногенних масивів для видобутку корисних копалин.

Розроблено методики дослідження процесів деформацій гірського масиву на моделях з еквівалентних матеріалів та характеру формування полів напружень на поляризаційно-оптичних моделях при відпрацюванні камерних запасів з врахуванням темпів розвитку очисних робіт.

Автором вперше встановлено:

- зміну величини напружень порід висячого боку рудного покладу, що зменшуються у 3 рази шляхом залишення рудного цілика рівного 0,5 ширини очисної камери в слабких породах;

– експоненціальні залежності зміни величин деформації та коефіцієнту концентрації напружень у масиві зі збільшенням глибини ведення гірничих робіт та відстані від контуру очисної камери в сторону порід висячого боку;

Обґрунтовано стійкі параметри очисних камер у складних гірничо-геологічних умовах з врахуванням уточненого лабораторним шляхом коефіцієнту концентрації напружень та оцінено ефективність їх оптимізації в технологічному циклі підземної розробки залізних руд.

Отримані результати можуть стати підґрунтям для підвищення ефективності застосування камерних систем розробки залізорудних родовищ в складних гірничо-геологічних та гідрогеологічних умовах.

Творчий внесок Зубка С.А. підтверджується 17 науковими та методичними працями, з яких: 1 навчальний посібник; 6 статей у журналах, що індексуються міжнародними наукометричними базами даних Scopus та/або Web of Science; 4 фахові статті з переліку МОН України; 5 статей та тез доповідей у матеріалах закордонних та вітчизняних конференцій; 4 патенти на винахід та корисну модель.

Автор роботи -
кандидат технічних наук,
заступник начальника дільниці
гірничопроходницьких робіт №3
шахти «Проходницька»
ПрАТ «Запорізький залізорудний комбінат»

С.А. Зубко

Директор з персоналу
ПрАТ «Запорізький залізорудний комбінат»

«29» січн 2020 р.

В.І. Хрол

Заступник Технічного директора –
Начальник технічного відділу
ПрАТ «Запорізький залізорудний комбінат»

I.A. Карапа

Довідка
про творчий внесок у роботу
**«Наукове обґрунтування стійкості природно-техногенних масивів
при розробці залізорудних родовищ»**
Шерстюк Євгеній Анатолійович –
асистента кафедри гідрогеології та інженерної геології
НТУ «Дніпровська політехніка»

Протягом виконання роботи займала посаду асистента кафедри гідрогеології та інженерної геології НТУ «Дніпровська політехніка».

Претендент у рамках поданої роботи виконала аналіз комплексу гідроінженерних проблем природних і техногенних масивів на одному із залізорудних кар'єрів Кривбасу. Охарактеризовано проблему розвитку деформаційних процесів різного характеру, що пов'язані з особливостями формування кар'єрних водопритоків через наявність в геологічному розрізі борту кар'єру алювіального водоносного горизонту та розташування породного відвалу в прибортовій зоні.

Розроблено методику чисельного просторового моделювання геофільтраційних процесів в обводненому масиві та прогнозу кар'єрних водопритоків на ділянці близького розташування русла річки, борту кар'єру і відвалу пустих порід в умовах розвитку гірничих робіт. Встановлено закономірності розвитку гідроінженерних процесів у масиві та надано кількісно-якісну оцінку їх впливу на стійкість борту кар'єру та відвалу порід.

Автором отримано науково-практичні результати:

- виявлено пряму залежність величин кар'єрних водопритоків від гіпсометричного положення підошви шару різновернистих гравелистих пісків в межах контуру їх розкриття бортом кар'єру;

- встановлено вплив локальних зон низхідного розвантаження алювіального горизонту в тріщинувату зону корінних порід на умови формування кар'єрних водопритоків, що визначає характер обводнення бортів кар'єру та їх стійкість;

- встановлено, що гідродинамічний вплив породного відвалу в межах борту кар'єру визначається рівнем інфільтраційного живлення в межах ділянки розташування відвалу та вірогідною наявністю шару слабопроникних ущільнених порід в його підошві, що сприяє формуванню в нижньому інтервалі складованих порід водонасиченої зони;

- встановлено, що спорудження дренажно-утримуючих призм і розвантаження приконтурної ділянки борту кар'єру в межах смуги шириноро 100 м за рахунок виймання складованих у відвал порід в поєднанні з організацією відведення поверхневого стоку з ділянки відимальних порід дозволяє забезпечити стійкість породного масиву.

Обґрунтовано параметри спеціальних споруджень з попередження деформаційних зсувних процесів: гідрозахисту борту кар'єру з використанням

протифільтраційної завіси та дренажно-утримуючих призм для породних відвалів.

Публікації. Автором за темою роботи опубліковано 15 наукових праць, серед яких: 7 статей у журналах, що індексуються міжнародними наукометричними базами даних Scopus та/або Web of Science, 3 фахові статті з переліку МОН України, 5 статей та тез доповідей у матеріалах закордонних та вітчизняних конференцій.

Індекс Гірша претендента: за Scopus – 3 (кількість посилань – 10); за Web of Science – 2 (кількість посилань – 6); за Google Scholar – 3 (кількість посилань – 22).

Автор роботи

Є.А. Шерстюк

Ректор,
академік НАН України

Г.Г. Півняк

